

АНАЛІТИКА СТАЖЕРІВ

ТЕМА:

Візити Папи Римського до Південно-Східної Азії та Океанії у вересні 2024: аналіз сприйняття в Індонезії, Папуа-Новій Гвінеї, Східному Тиморі та Сінгапурі шляхом дослідження тамтешніх ЗМІ.

Авторка: Ганна Гуменчук

Вступ

Державне утворення, підпорядковане Католицькій Церкві, упродовж століть посідало своє місце на політичній карті Європи. Папські держави – це регіон центральної Італії, що зберігав суверенітет під керівництвом Папи понад тисячу років, а саме – з 756 по 1870 рік н.е. ([Britannica, 17/01/2025](#)). Масштаби впливу папської влади варіювалися відповідно до змін геополітичного середовища, доки у 1870 році в наслідок об'єднання Італії та через інші європейські історичні процеси, характерні для другої половини XIX століття, Папські держави втратили автономію.

Місто-держава Ватикан у сучасному міжнародно-правовому розумінні існує лише з 11 лютого 1929 р. Юридичний суверенітет Ватикану закріпився підписанням Латеранського договору між Святим Престолом та італійським урядом ([Randriamanantena, M. W. D., 2020](#)). Таким чином, Ватикан став незалежним державним утворенням – анклавом у центрі Риму.

Одним з показників міжнародного визнання є налагодження дипломатичних відносин. Ватикан – одна з найстаріших дипломатичних установ світу і, теоретично, досі керується універсальними моральними принципами ([Poisson, A. 2024](#)). Згідно з [офіційними даними](#) Організації Об'єднаних Націй, з 1964 року Святий престол отримав статус спостерігача. У [Vatican News](#) повідомляють, що станом на січень 2024-го року Ватикан має дипломатичні відносини з 184-ма державами та кількома урядовими міжнародними організаціями, наприклад, Європейським Союзом, Лігою арабських держав, Міжнародною організацією з міграції.

У цій статті пропоную зосередитися на співпраці Святого Престолу в його сучасному міжнародно-правовому розумінні з країнами регіону Південно-Східної Азії та Океанії в контексті нещодавньої апостольської подорожі Папи Римського Франциска до Індонезії, Папуа-Нової Гвінеї, Східного Тимору та Сінгапуру.

Історичний дискурс

Ще з епохи Великих географічних відкриттів Католицька Церква впроваджувала місіонерські місії в регіоні Південно-Східної Азії та Океанії. Однак перша половина двадцятого століття, період після

здобуття незалежності Ватикану, відома глобальними міжнародними потрясіннями. Тому не дивно, що активно налагоджувати співпрацю з такими віддаленими регіонами як Південно-Східна Азія та Океанія Ватикан розпочав з 1950-х років. Зокрема дипломатичні Відносини між Святим Престолом та Ватиканом були встановлені на початку 1950-го року ([Apostolic Nunciature to Indonesia](#)). Щодо Папуа-Нової Гвінеї, Східного Тимору та Сінгапуру варто зазначити, що ці держави здобули незалежність дещо пізніше, відповідно офіційні представництва Святого Престолу почали діяти на їх території лише після здобуття країнами суверенітету. Очільники Святого Престолу, Римські Папи, здійснювали до цих держав візити, про які буде згадано згодом.

Важливо зауважити, що Ватикан співпрацює ще й з міжурядовою регіональною організацією АСЕАН (Association of South East Asian Nations). Як повідомляє [офіційний сайт апостольської нунціятури](#), дипломатичні відносини між Святим Престолом та АСЕАН було встановлено у 2011-ому році.

Апостольська подорож: вересень - 2024

На початку вересня 2024 року Папа Римський Франциск здійснив найдовшу за період свого перебування на Святому Престолі дванадцятиденну апостольську подорож до країн Південно-Східної Азії та Океанії ([Watkins, D., Vatican News, 2024](#)). Наступник Святого Петра відвідав Індонезію, Папуа-Нову Гвінею, Східний Тимор та Сінгапур. Метою його подорожі став насамперед розвиток міжрелігійних відносин, а також наголошення на таких аспектах як регіональна інтеграція, соціально-економічний розвиток та зміна клімату. Доцільно зазначити, що Франциск залишається твердим у захисті незалежності Церкви та суверенітету Святого Престолу, для того щоб запобігти використанню католицизму з політичних цілях ([Shambon, M., The Diplomat, 2024](#)). Вирушивши з Риму, Папа надіслав президенту Італії Серджо Матареллі телеграму зі словами: «Я керуюся бажанням зустрітися з нашими братами та сестрами у вірі, а також тими, хто багатий на духовні цінності та став прикладом

солідарності, єдності й діалогу навіть у важкі часи...» ([Watkins, D., Vatican News, 2024](#)).

Кожна з чотирьох країн має відмінні релігійні настрої та соціальні реалії. Відповідно, динаміка відвідин понтифіка відрізнялася. У Папуа-Новій Гвінеї та Східному Тиморі велика частка населення є католиками або принаймні християнами. Тому тамтешня популярність Папи є доволі очікуваною. А от Індонезія та Сінгапур мають значно ширше релігійне різноманіття. У цих країнах візити Його Святості стали сенсацією, хоч релігійні ландшафти дуже різняться. Таким чином, постає питання про роль Папи Римського в житті суспільства, не залежно від релігії, що домінує. У зв'язку з цим пропоную глибше дослідити соціальну реакцію на візити Папи Франциска шляхом дослідження тамтешніх ЗМІ, адже така стратегія дозволить оцінити і проаналізувати ситуацію зсередини. До того ж, шляхом розгляду кейсу нещодавньої папської подорожі можна висувати припущення щодо ролі релігії в особі понтифіка, як недержавного актора та агента в сучасній системі міжнародних відносин.

Індонезія

Перший «пункт призначення» в подорожі Папи Римського. Індонезія – країна з найбільшою мусульманською громадою у світі. Близько дев'яти десятих населення – мусульмани ([Legge, J. D., Britannica, 2024](#)). Хоча сповідуються й інші релігії, зокрема християнство. Приблизно вісім мільйонів індонезійців є католиками – зазначає [Vatican News](#). За даними [Кабінету Міністрів Індонезії](#), це третій в історії республіки візит Папи Римського. Ще до початку подорожі Франциска журнал [The Diplomat](#) називав його майбутні відвідини Індонезії «глобальною заявою про мусульмансько-християнський діалог».

Упродовж візиту до Джакарти з третього по шосте вересня 2024 Папа Франциск долучився до міжрелігійної зустрічі в мечеті Істікляль та провів месу на стадіоні Гелора Бунг Карно. Окрім цього, священнослужитель мав аудієнцію з президентом республіки Джоко Відодо та іншими важливими державними посадовцями. А також Папа зустрівся з релігійними діячами, молоддю, біженцями та нужденними, якими опікуються індонезійська громада Сант-Егідіо та Єзуїтська служба біженців. Уряд Індонезії готувався до візиту Святого Отця, його зустрічали

та супроводжували з повагою та пошаною. Подія стала сенсацією для населення, адже громадяни прибували до Джакарти з усієї країни.

Для аналізу погляду ЗМІ на подію пропоную два індонезійських медіаресурси: Kompas та The Jakarta Post. Важливо, що обидві періодики висвітлюють візит Папи приблизно однаково. Значущих відмінностей у судженнях не простежується.

Особливу увагу ЗМІ приділяють зміцненню відносин між Індонезією та Ватиканом, якому сприяє папський візит. Міністр у справах релігії Індонезії Якут Чоліл Кумас наголошує, що уряд має на меті продемонструвати Папі унікальне релігійне різноманіття країни, яке однак не заважає національній гармонії.

Очевидно, що деякі громади та організації вбачають у папських відвідинах можливість для просування власних інтересів. Наприклад, ісламська організація «Мухаммадія» сподівалася, що візит Папи посприє глибшому залученню Індонезії до підтримки світового миру, зокрема захисту Палестини. Ще одним протиріччям у сприйнятті візиту понтифіка стали погрози в соціальних мережах. Як повідомляє платформа [Kompas](#), після від'їзду Папи було заарештовано сімох осіб, що погрожували Франциску. Ці люди належать до різних терористичних угруповань. За підозрою, деякі мають зв'язки з ІДІА, однак розслідування ще триває, тому інформацію не підтверджено.

Загалом індонезійські ЗМІ в статтях виявляють глибоку повагу до наступника Святого Престолу та висвітлюють важливість його візиту до країни. Наприклад, політикиня Май Есті Віджанті в інтер'ю виданню [Kompas](#) зазначила: «Це візит Папи Франциска є нагадуванням для нас усіх, що любов та братерство повинні бути орієнтирами для нації та держави...»

Окрім цього, журналісти видання [Kompas](#) акцентують на простоті, яку Папа демонстрував під час відвідин Джакарти. Понтифік летів комерційним, а не приватним літаком, ночував у посольстві Святого Престолу Ватикану, наполіг на пересуванні простим автомобілем, а також надав перевагу поношеному взуттю. У [Jakarta Post](#) зазначають, що месу на стадіоні відвідали приблизно вісімдесят тисяч осіб різних соціальних верств та вікових категорій. Такий ажіотаж свідчить про популярність та авторитетність Папи серед народу. А шанобливі висловлювання

посадовців підтверджують важливість візиту Франциска для Республіки Індонезії.

Папуа - Нова Гвінея

6 вересня 2024 року Його Святість удостоїв своїм візитом Папуа-Нову Гвінею. За статистикою Державного департаменту США, приблизно 26% населення - католики, а [Конституція](#) Папуа-Нової Гвінеї визначає, що християнство є офіційно релігією держави.

Для розгляду заяв медіа стосовно апостольської подорожі пропоную новинні медіа ресурси The National та Post Courier. Журналісти пишуть, що папський візит підтверджує місце Папуа-Нової Гвінеї у світі, як і попередні візити Папи Івана Павла II в 1984-ому та 1995-ому роках. Як зазначається у [The National](#), урядові департаменти відповідально поставилися до підготовки столиці Порт-Морсбі до прибуття понтифіка. Такий факт свідчить про зацікавленість державного апарату. Видання [Post Courier](#) та [The National](#) одноголосно повідомляють, що більше ніж 35 тисяч людей - мешканців столиці, провінцій та сусідніх держав - із салютами зустріли Папу Франциска увечері 6 вересня. Родзинкою папських відвідин стала меса на стадіоні Джона Гіза в столиці. Також упродовж перебування в Папуа-Новій Гвінеї Його Святість зустрічався з релігійними діячами різних конфесій, включно з різними християнськими конфесіями та представниками корінних духовних традицій. Видання [The National](#) зауважує, що таким чином Папа сприяв міжконфесійному діалогу для підкреслення важливості єдності та солідарності в мультикультурному суспільстві. Очікувано, що зі святим Отцем зустрілися також чиновники та державні діячі Папуа-Нової Гвінеї.

Папа Франциск особливо надихнув громадськість тим, що здійснив політ до віддаленої провінції Папуа-Нової Гвінеї - Ванімо. Там Святий Отець зустрівся з місіонерами, монахинями та простими людьми. Головний катехист католицької єпархії Ванімо вручив Папі традиційний головний убір райського птаха. У статті [The National](#) зазначають, що в промовах понтифіка йшлося про красу й цінність природи регіону та любов до ближнього. Перед відбуттям з країни понтифік повернувся до столиці. До Східного Тимору Папу Римського проводжали з почесними - з

оркестром Сил оборони Папуа-Нової Гвінеї. Невдовзі після папських відвідин у [The National](#) опублікували статтю, де зазначається: «Візит Папи зміцнив прихильність людей до побудови суспільства, заснованого на цінностях віри, єдності та миру, а його слова продовжуватимуть спрямовувати їх на шляху до світлого завтрашнього дня.»

Східний Тимор

Третьою країною апостольської подорожі Південно-Східною Азією та Океанією став Східний Тимор. Папа Римський Франциск перебував у державі, також відомій як Тимор-Лешті, з 9 по 11 вересня 2024 року. Серед чотирьох країн, які відвідав Папа саме в Тиморі-Лешті найбільша частина населення у відсотковому відношенні є християнами. Станом на 2022 рік приблизно 97% громадян цієї держави сповідують католицизм ([Britannica, 2025](#)). Відвідини папи Франциска стали другим апостольським візитом в історії Східного Тимору. До цього, у 1989-ому, до країни приїжджав Папа Іван Павло II – вказано на [офіційному сайті уряду](#).

Для подальшого аналізу висвітлення останньої апостольської подорожі в тамтешніх засобах масової інформації пропоную до розгляду ресурс [Tatoli News Agency](#), а також [Офіційний сайт уряду Демократичної Республіки Східний Тимор](#).

Після прибуття в столицю в аеропорту Делі Папу Франциска урочисто привітали президент Жозе Рамуш-Орта, а також прем'єр-міністр, кардинал та папський нунцій. А місяцеві діти подарували понтифіку традиційне вбрання – повідомляє видання [Tatoli News Agency](#). Згодом Святий Отець мав зустріч з іншими тиморськими лідерами та представниками дипломатичного корпусу. Журналісти [Tatoli News Agency](#) пишуть, що на цій зустрічі Папа Римський наголосив на необхідності посилювати державні інституції для подальшого вступу Східного Тимору до АСЕАН, а також порушив питання бідності, продовольчої безпеки та інших актуальних проблем тиморського суспільства.

Опісля Святий Отець відвідав дітей з обмеженими можливостями в Асоціації світський місіонерів Тимору-Лешті (Association of Lay Missionaries), де діти вітали його традиційним танцем ([Martins, F. 2024, Tatoli News Agency](#)).

Меса, як невід'ємна і дуже важлива частина будь-якого папського візиту, відбулася 10 вересня в Тасі-Толу. Як повідомляє [уряд](#), служіння відвідала майже половина населення країни - приблизно 600 тисяч людей.

На [офіційному сайті](#) уряду зазначають: невдовзі після відбуття Папи прем'єр-міністр Східного Тимору подякував за плідну співпрацю влади, Церкви та простого населення. Очільник уряду зазначив, що «тиморці продовжують демонструвати здатність створювати гармонію, ненасильство та любов, сприяючи братерству серед людей у країні».

Сінгапур

Сінгапур - безсумнівно унікальна багатоетнічна країна. Очікувано, що населення сповідує кілька релігій. За даними на 2020 рік близько вісімнадцяти відсотків громадян є християнами ([Winstedt, R. O., & Kennard, A., Britannica, 2024](#)). Решта сповідує буддизм, індуїзм, мусульманство та інші релігії. Сінгапур став останньою країною, яку відвідав Папа Франциск під час подорожі. Понтифік перебував у місті-державі упродовж трьох днів, з 11 по 13 вересня. Це другий візит очільника Католицької Церкви до Сінгапуру, відтоді як покійний Папа Іван Павло II здійснив у місті-державі п'ятигодинну зупинку у 1986-ому - зазначають у [The Straits Times](#). Віряни із захопленням зустрічали Святого Отця і раділи можливості побачити його або принаймні бути поруч. Після прибуття до Сінгапуру Папу урочисто привітав президент Тарман Шанмугаратнама разом з членами уряду в будівлі парламенту. Як зазначалося [Міністерством закордонних справ](#), під час церемонії на честь Його Святості планували назвати новий гібрид орхідеї.

Упродовж візиту Папа Франциск провів месу на Національному стадіоні. В одному з репортажів вже згаданого найпоширенішого англомовного видання Сінгапуру, [The Straits Times](#), вказано, що квитки на месу купували настільки швидко, що довелося відкривати додаткові продажі. Загалом на месі було близько п'ятдесяти тисяч католиків з країни та регіону.

Як і в країнах, відвіданих раніше, Папа зустрічався з молоддю та представниками католицьких громад. Разом із президентом він виголосив промову в Національному університеті Сінгапуру.

Апостольський візит Папи Франциска до Сінгапуру став знаковим для міста-держави. Чиновники та цивільне населення шанобливо вітали Святого Отця. Міністр культури, громади та молоді Сінгапуру Едвін Тонг зазначив на своїй сторінці у [фейсбук](#): «Сінгапур та Ватикан поділяють глибокий спільний інтерес у пошуку різних способів сприяння міжрелігійній гармонії в сучасному все більш різноманітному та взаємопов'язаному світі».

Висновок

Відвідини 266-тим Папою Римським Франциском чотирьох країн Південно-Східної Азії та Океанії: Індонезії, Папуа Нової-Гвінеї, Східного Тимору та Сінгапуру - стали важливою подією для звичайних вірян та держав як таких. Хоча всі чотири держави мають різні релігійні ландшафти та соціально-економічне становище, динаміка візитів Папи була дуже схожою. Міжрелігійна співпраця, братерство та терпимість стали наскрізною ідеєю апостольської подорожі. Незважаючи на те, що в Індонезії та Сінгапурі християни, зокрема католики, не становлять релігійної більшості, Святий Отець має суттєву популярність серед тамтешніх громадян. Члени урядів з почесними вітали Франциска, а простий народ із нетерпінням чекав зустрічі з Главою Католицької Церкви. Засоби масової інформації жваво коментували візити Папи. Така активність медіа прямо відображає суспільні настрої та рівень зацікавленості населення. У соціальних мережах та на інтернет-платформах проводилися прямі ефіри в режимі реального часу. Державні інституції публікувати офіційні оголошення. Позитивні суспільні настрої демонструють високу релігійну толерантність раніше згаданих країн Південно-Східної Азії та Океанії. Це, безсумнівно, є позитивним аспектом у контексті сучасних глобалізаційних тенденцій. Те, що Папа Римський, попри похилий вік та слабке здоров'я, знайшов час та сили відвідати країни, настільки віддалені від Ватикану, обумовило надію, єднання та відчуття приналежності до міжнародної католицької спільноти. Досліджуючи статті на медіа ресурсах, а також дописи та світлини в соціальних мережах, можна зробити висновок про те, що папський візит дав суспільству відчуття себе важливим та почутим. Адже у своїх проповідях Святий Отець шанобливо ставився до культури, історії, а

також сучасних викликів, з якими на сьогодні стикається населення загаданих країн. Отже, Святий Престол продовжує активно здійснювати свою політику терпимості, гідності та моралі по всій земній кулі. Також, з огляду на раніше наведені аргументи, можна зробити висновок про високий дипломатичний та культурний вплив Глави Католицької Церкви на суспільство, не залежно від того якою є панівна релігія.

Перелік використаних джерел:

Примітка: гіперпосилання на окремі статті з платформ знаходять у тексті. У переліку джерел вказані посилання переважно на головні сторінки медіаресурсів, якщо використано більше ніж одну статтю з платформи.

1. Apostolic Nunciature in Indonesia. (n.d.)
<https://nunciatureindonesia.org/apostolic-nuncio/>
2. Constitution of the Independent State of Papua New Guinea
<https://www.parliament.gov.pg/images/misc/PNG-CONSTITUTION.pdf>
3. Encyclopaedia Britannica Editors. *East Timor*. Encyclopaedia Britannica, 13 Jan. 2025
<https://www.britannica.com/place/East-Timor>
4. Encyclopedia Britannica (2025) - *Papal States*
<https://www.britannica.com/place/Papal-States>
5. Government of Timor-Leste. (2024). *Pope Francis visit*. Government of Timor-Leste.
<https://timor-leste.gov.tl/?lang=en&s=Pope+Francis+visit>
6. Kompas. *Kompas.com - Berita Terbaru Hari Ini, Kabar Harian Terbaru Terkini Indonesia*.
<https://www.kompas.com>
7. Legge, J. D. (2024). Religions of Indonesia. In *Encyclopaedia Britannica*.
<https://www.britannica.com/place/Indonesia/Religions>
8. Post Courier. The heartbeat of PNG (2024)
<https://www.postcourier.com.pg/pope-on-his-way-to-png/>
9. Poisson, A. (2024). *The Vatican in Diplomatic Relations: Breaks and Continuities Since the End of the Papal States*.
https://www.researchgate.net/profile/Agathe-Poisson-3/publication/388220737_THE_VATICAN_IN_DIPLOMATIC_RELATION

S_Breaks_and_continuities_since_the_end_of_the_papal_states/links/678f9859ec3ae3435a73096f/THE-VATICAN-IN-DIPLOMATIC-RELATIONS-Breaks-and-continuities-since-the-end-of-the-papal-states.pdf

10. Ministry of Foreign Affairs Singapore. (2024, September 12). Visit of His Holiness Pope Francis to Singapore, 11-13 September 2024.
<https://www.mfa.gov.sg/Newsroom/Press-Statements-Transcripts-and-Photos/2024/09/20240912-Pope-Francis-Visit>
11. Randriamanantena, M. W. D. (2020). *Institutions-Based Influence: The Vatican's Mediation of International Conflicts* (Doctoral dissertation, Loyola University Chicago). Loyola eCommons.
https://ecommons.luc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4865&context=luc_diss
12. Sekretariat Kabinet Republik Indonesia. Cabinet Secretariat of the Republic of Indonesia.
<https://setkab.go.id/en/president-jokowi-delivers-statement-on-arrival-of-pope-francis/>
13. Tatoli News Agency (2024, September). *News archive - September 2024*. Tatoli News.
<https://en.tatoli.tl/2024/09/page/5/>
14. The Diplomat. (2024). Pope Francis returns to Asia-Pacific frontlines.
<https://thediplomat.com/2024/08/pope-francis-returns-to-asia-pacific-frontlines/>
15. The National (2024)
<https://www.thenational.com.pg/welcome-pope-francis-to-papua-new-guinea/>
16. The Jakarta Post. Always Bold. Always Independent.
<https://www.thejakartapost.com>
17. U.S. Department of State 2023, *2023 Report on International Religious Freedom: Papua New Guinea*, U.S. Department of State, viewed 18 February 2025, <https://www.state.gov/reports/2023-report-on-international-religious-freedom/papua-new-guinea/>.
18. Vatican News (2024) An overview of the Holy See's diplomatic relations

<https://www.vaticannews.va/en/vatican-city/news/2024-01/holy-see-diplomatic-relations-2023-overview.html>

19. The Straits Times. (2024).

<https://www.straitstimes.com>

20. Watkins, D. (2024). Pope Francis departs on his 45th Apostolic Journey abroad. Vatican News.

<https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2024-09/pope-francis-departure-45th-apostolic-journey-abroad.html>

21. Winstedt, R. O., & Kennard, A. (2024). The people of Singapore.

In *Encyclopaedia Britannica*. Retrieved from

<https://www.britannica.com/place/Singapore/The-people>

22. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй:

<https://www.un.org/en/about-us/non-member-states>